

**प्रदेश लोक सेवा आयोग, कर्णाली प्रदेश**

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्स्पेक्सन समूह, अधिकृतस्तर सातौं तह, जनस्वास्थ्य अधिकृत वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम र परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार दुई चरणमा परीक्षा लिइने छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

अन्तिम चरण:- सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ४०

**१. प्रथम चरण: लिखित परीक्षा योजना (Examination Scheme)**

| पत्र    | विषय                       | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली            | प्रश्न संख्या x अङ्कभार | समय              |
|---------|----------------------------|-----------|--------------|----------------------------|-------------------------|------------------|
| प्रथम   | हेल्थ इन्स्पेक्सन सम्बन्धी | १००       | ४०           | वस्तुगत बहुवैकल्पिक (MCQs) | १००x१=१००               | १ घण्टा ३० मिनेट |
| द्वितीय |                            | १००       | ४०           | विषयगत (Subjective)        | १०x१०=१००               | ३ घण्टा          |

**२. अन्तिम चरण: सामूहिक छलफल तथा अन्तर्वार्ता**

| विषय                         | पूर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली                 | समय      |
|------------------------------|-----------|---------------------------------|----------|
| सामूहिक परीक्षण (Group Test) | १०        | सामूहिक छलफल (Group Discussion) | ३० मिनेट |
| व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता       | ३०        | मौखिक                           | -        |

**द्रष्टव्य:**

१. यस पाठ्यक्रमलाई प्रथम चरण र अन्तिम चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
२. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
३. पाठ्यक्रमको प्रथम र द्वितीय पत्रको विषयवस्तु फरक फरक हुनेछन ।
४. प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
५. प्रथम तथा द्वितीय पत्रहरूका एकाइहरूबाट सोधिने प्रश्नसंख्या निम्नानुसार हुनेछ ।

|                    |   |    |    |   |   |    |   |   |   |    |    |    |
|--------------------|---|----|----|---|---|----|---|---|---|----|----|----|
| प्रथमपत्रका एकाई   | १ | २  | ३  | ४ | ५ | ६  | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ |
| प्रश्न संख्या      | ५ | २० | १० | ५ | ५ | २० | ५ | ५ | ५ | १० | ५  | ५  |
| खण्ड               | A |    | B  |   | C |    | D |   |   |    |    |    |
| द्वितीयपत्रका एकाई | १ | २  | ३  | ४ |   | ५  |   |   |   |    |    |    |

|               |   |   |   |   |   |
|---------------|---|---|---|---|---|
| प्रश्न संख्या | १ | २ | ३ | २ | २ |
|---------------|---|---|---|---|---|

६. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।
७. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइनेछैन ।
८. विषयगत प्रश्नका लागि तोकिएका १० अङ्कका प्रश्नहरूको हकमा १० अङ्कको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटाप्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ।
९. द्वितीय पत्रमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
१०. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र-विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनुपर्दछ ।
११. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तिम चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१२. लिखित परीक्षा र अन्तिम चरणको सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ताको कुल अङ्क योगका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ ।
१३. पाठ्यक्रम अध्यावधिक मिति: २०८०।०६।२१

प्रदेश लोक सेवा आयोग, कर्णाली प्रदेश  
प्रदेश सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्स्पेक्सन समूह, अधिकृतस्तर सातौं  
तह, जनस्वास्थ्य अधिकृत वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम  
र परीक्षा योजना

### प्रथम पत्र - हेल्थ इन्स्पेक्सन सम्बन्धी

#### 1. Health and Public Health

5x1=5 Marks

- 1.1. Concept and meaning of health and disease, Factors that influence health, Dimension of disease, Measurement of health, disease and well being
- 1.2 Public health concept, Historical development and changing concept

#### 2. Health Planning and Management

20x1=20 Marks

- 2.1 Approaches, models, methods and practices
- 2.2 Need assessment, planning cycle, Planning, monitoring and evaluation
- 2.3 Strategic and operational planning
- 2.4 Inventory management
- 2.5 Drug management
- 2.6 Financial management
- 2.7 Health economics, Health care financing: Basic concepts and economic evaluation of health care services
- 2.8 Health care need assessment
- 2.9 Health Care Management in Federal system
- 2.10 Quality assurance in health care

#### 3. General Epidemiology

10x1=10 Marks

- 3.1 Definition, concepts, approaches, aims, and use of epidemiology
- 3.2 Epidemiological methods, Incidence, Prevalence, association and causation, Disease prevention and control
- 3.3 Epidemiology of communicable and non-communicable diseases
- 3.4 Dynamics of disease transmission

3.5 Investigation of epidemics

3.6 Screening of diseases

3.7 Health indicators

#### **4. Health Statistics**

**5x1=5 Marks**

4.1 Sources and types of health information, Health information system

4.2 Tabulation, graphic and diagrammatic presentation of data

4.3 Statistical methods; Measures of central tendency, Measures of variability

4.4 Sampling size, Sampling survey and test of significance, correlation and regression

#### **5. Demography**

**5x1=5 Marks**

5.1 Population trends: world, national and Karnali Province

5.2 Measures of population dynamics

5.3 Factors affecting fertility, mortality and migration

5.4 Urbanization, Life expectation

#### **6. Applied Epidemiology and Disease Control**

**20x1=20 Marks**

6.1 Epidemiology, Prevention and control of communicable diseases including:

Measles, Diphtheria, Whooping cough, Acute respiratory tract infection, Rubella, Mumps, Influenza, Tuberculosis, Viral hepatitis, Food poisoning, Typhoid fever, Intestinal worms, Acute diarrheal diseases, Filariasis, Leishmaniasis, Malaria, Japanese encephalitis, Rabies, Tetanus, Trachoma, Leprosy, Covid-19, STD and HIV/AIDS

6.2 Prevention and control of non-communicable diseases

6.3 Package of essential non-communicable diseases

6.4 Concept of Control, elimination and eradication of diseases

#### **7. Food and Nutrition**

**5x1=5 Marks**

7.1 Nutritional profiles

7.2 Nutritional problems

7.3 Assessment of nutritional status

7.4 Food toxication, adulteration, additives and fortification

**8. Environmental Health**

**5x1=5 Marks**

8.1 Management and control of basic and fundamental factors; Water, Air, Lighting, Noise, Housing

8.2 Solid waste disposal and control

8.3 Health care waste management

8.4 Excreta disposal and control

8.5 Medical entomology- Mosquito, housefly, sand fly, lice, fleas, bugs control

8.6 Safe use and resistance of insecticides and other chemicals

8.7 Climate change and Health Impacts

8.8 Rodents control

**9. Occupational Health**

**5x1=5 Marks**

9.1 Occupational environment and safety

9.2 Occupational health hazards

9.3 Management and prevention of occupational hazards

9.4 Measures for general health protection of workers

**10. Health education and Health promotion**

**10x1=10 Marks**

10.1 Concept, Objectives, Principles and Importance

10.2 Methods of health education

10.3 Health education Media and production

10.4 Risk Communication and Community engagement

10.5 Behavior change communication (BCC)

10.6 Community organization and participation

10.7 Communication and information: concept and importance

10.8 School health program: concept, area and importance

**11. Primary Health Care (PHC), Essential Health Care Services (EHCS), Basic Health Care Services (BHCS) and Sustainable Development Goals (SDGs)** **5x1=5 Marks**

11.1 Concept, Components, Status and Prospects

**12. International Health** **5x1=5 Marks**

12.1 External development partners and their priorities

12.2 UN agencies: WHO, UNICEF, UNDP, UNFPA, UNAIDS, WFP and World Bank

12.3 Bilateral agencies working in Nepal: USAID, JICA, GIZ, DFID, SDC, AUSAID, FINIDA, KOIKA

## द्वितीय पत्र — हेल्थ इन्स्पेक्सन सम्बन्धी

### Section A- 30 Marks

#### 1. Health Policies and Plans

10x1=10 Marks

- 1.1 National Health Policy, 2076
- 1.2 Karnali Province Health Policy, 2076
- 1.3 National Population Policy, 2071
- 1.4 Nepal Health sector strategy
- 1.5 Health Sector in National and Karnali Provincial Current periodic plan

#### 2. Health Issues and Legal Provisions

10x2=20 Marks

- 2.1 Health act, 2053 and Health regulation, 2055
- 2.2 Public Health Service Act, 2075 and Public Health Service Regulation, 2077
- 2.3 Province Health Service Act, 2078
- 2.4 Local Government Operation Act, 2074
- 2.5 Financial Procedures and Fiscal Accountability Act, 2076 and Regulation, 2077
- 2.6 Governance of Health system in federal context
- 2.7 Health and human right
- 2.8 Health related professional councils
- 2.9 Ethical issues in health

### Section B- 30 Mark

#### 3. Introduction, Objectives, Strategies, Targets and Current Status of National Health program

- 3.1 Family Planning, Safe Motherhood, Immunization Program, Nutrition, Integrated management of Childhood illness (IMCI), Covid-19, Malaria, Tuberculosis, Leprosy, Sexually Transmitted Infections (STI) and HIV/AIDS

- 3.2 National health training center: basic, refresher and other continuous medical education programme
- 3.3 National Health Education Information and Communication Center: Critical overview of functions and roles
- 3.4 Development of Local Health Profiles
- 3.5 Female Community Health Volunteers Programme (FCHV)
- 3.6 Primary Health Care Out-reach Programme (PHC-ORC)
- 3.7 Disaster Management and Early Warning Reporting System (EWARS)
- 3.8 Health Economics and Financing
- 3.9 Health Information System: LMIS, DHIS, HMIS, HURIS
- 3.10 Mental Health and Psycho-social Programmes

### **Section C- 20 Marks**

#### **4. Management of Public Health Programme in the Provincial and Local Level with Special Reference to**

- 4.1 Family Planning, Safe Motherhood, Immunization Program, Nutrition, Integrated management of Childhood illness (IMCI), Malaria, Kala-azar, Japanese Encephalitis and other Vector borne diseases, Tuberculosis, Leprosy, Sexually Transmitted diseases (STD) and HIV/AIDS.
- 4.2 Training activities in Provincial and Local level
- 4.3 Health education, information and communication activities Province and Local level

### **Section D- 20 Marks**

#### **5. Management Issues in Health Service of Nepal**

- 5.1 Human resource management: concept, functions and different aspects
- 5.2 Community organization: Concepts, principles and process
- 5.3 Supervision, monitoring, evaluation and regulation of health care system: Principles, practice and importance

- 5.4 Provincial and Local level coordination Inter and intra-sectoral coordination in health services
- 5.5 Indigenous and traditional health care system including Ayurveda and other system: Concepts, status and their analytical study
- 5.6 Analytical study of organizational structure and function of Ministry of Health and Population, Ministry of Social Development, Municipal Health Organizations

## सामूहिक परीक्षण

सामूहिक परीक्षण व्यक्तित्व परीक्षणको एक अंश हो। प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको क्षेत्र विस्तार तथा कार्य पद्धति परिवर्तन समेत भैरहेको सन्दर्भमा नेपाल सरकारका नीति, योजना, कार्यक्रम लगायत शासन व्यवस्था सम्बन्धी समसामयिक विषय माथि विचार—विमर्श, छलफल गरी तिनको अझै बढी प्रभावकारी तथा कार्यान्वयन योग्य समाधान पहिल्याउने सम्बन्धमा उम्मेदवारहरूको क्षमता पहिचान गर्नु यस परीक्षणको मूल मर्म हो। यसको लागि छलफल, विचार—विमर्श गरी परिस्थिति बुझ्न सक्ने, निर्णय दिने, जनतालाई क्रियाशील बनाउने, चित्त बुझाउने, निर्धारित लक्ष्य अनुसार काम गर्ने/गराउने, जस्ता कामका लागि लेखन क्षमताका साथसाथै समस्यालाई यथार्थपरक ढंगले पहिचान गर्नसक्ने, वाकपटुता, शिष्टता, तर्कशक्तिको पनि आवश्यकता पर्दछ।

त्यसैले यस परीक्षणमा उम्मेदवारहरूको बौद्धिक क्षमता, संचार सीप, समूह गतिशिलता, व्यवहार, व्यक्तित्व, मनोवृत्ति, क्रियाशीलता, निर्णयशक्ति, समस्या समाधान क्षमता, नेतृत्व क्षमता, समय व्यवस्थापन तथा व्यक्तित्वमा भएका अन्य गुणहरूको आंकलन अर्थात् परीक्षण र मूल्याङ्कन गर्नको लागि उम्मेदवारहरूलाई कुनै समसामयिक विषय/सवाल/समस्यामा सामूहिक छलफल गरी समस्या समाधान केन्द्रीत प्रभावकारी र कार्यान्वयन योग्य समाधान निकाल्न दिइन्छ।

### सामूहिक छलफल

यस प्रयोजनको लागि गरिने परीक्षण १० पूर्णाङ्क र ३० मिनेट अवधिको हुनेछ जुन नेताविहिन सामूहिक छलफलको रूपमा अवलम्बन गरिनेछ। दिइएको प्रश्न वा Topic का विषयमा पालैपालोसँग निर्दिष्ट समयभित्र समूहबीच छलफल गर्दै प्रत्येक उम्मेदवारले व्यक्तिगत प्रस्तुति गर्नुपर्नेछ। यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनको लागि देहाय अनुसारको ३ जना भन्दा बढीको समिति रहनेछ।

आयोगका अध्यक्ष वा अध्यक्षले तोकेको सदस्य — अध्यक्ष

आयोगका सदस्य — सदस्य

मनोविज्ञानवेत्ता — सदस्य

दक्ष/विज्ञ (१ जना) — सदस्य